54 Ser I 722 900

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond: o dată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil., și de fiesce care publicațiune timbru de 60 fil.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacțiunea și Administrațiunea **Unirii**« în Blaș.

Anul X. Blaș 20 Ianuariŭ 1900. Numĕrul 3.

La începutul anului.

II.

Dacă bilanțul politic al anului trecut nu ne presentă date prea mulțămitóre, avem cel puțin mângăerea, că pe terenul *bisericesc* putem constata unele note maĭ puțin deprimătóre.

Anul trecut a fost martor al mișcăriĭ însuflețitóre pornite în sinul preoțimiĭ nóstre, carea s'a ridicat la valóre deplină în sinodul de astă-tómnă. A fost martor al viilor discuțiĭ pornite pe tema ajutuluĭ de stat, maĭ bine zis: a condițiunilor legate de acest ajut.

Discuțiile acestea aŭ scos la ivéllă dóuĕ lucrurĭ, în servițul cărora aŭ să se concentreze tóte puterile nóstre: independința nóstră bisericéscă și ameliorarea stăriĭ materiale a preoțimiĭ.

Sînt în legătură strînsă aceste dóuĕ lucrurĭ, pe o formă trebue să ne preocupe pe toțĭ. Căcĭ nu putem admite o ameliorare a stăriĭ preoțimiĭ cu risicul de a suferi știrbire independința bisericiĭ nóstre, și éră-și nu ne vom puté lupta pentru independință, câtă vreme starea deplorabilă a preoțimiĭ ne taiă calea avînturilor maĭ înalte.

Ameliorarea stăriĭ materiale a preoțimiĭ nóstre este cuvîntul de ordine, ce anul trecut ni l-a lăsat drept moștenire, și avem datorința de a-l urma, de a face tot posibilul, ca să nu îngenunchiăm la jumĕtatea drumuluĭ, ci să ducem la bun sfârșit lupta începută.

Va zice cine va, că e prea târziŭ să ne apucăm de acest lucru; să ne fi apucat înainte cu o sută de anĭ!

Nu putem accepta acest fals raționamînt, căcĭ atuncĭ, Dómne multe lucrurĭ bune ar rĕmâné baltă! Ar urma atuncĭ, că greșéla, să nu se repareze nicĭ o dată, ci să stăm cu mânile în sîn, să privim cum ard grindile de-asupra capuluĭ nostru, până ne vor cutropi de-a-binele.

În casul nostru înse, nicĭ nu este vorbă de „greșélă". E vorbă cel mult de bunătatea aceea apostolică a bisericiĭ, cu care a jertfit tot, ce a avut, pentru ca să ajute școlile, să créscă tinerĭ lipsiți de mijlóce pe la universități, să jertféscă filerul din urmă pentru credincioșiĭ eĭ. În generositatea eĭ, nu a luat samă, că vor veni timpurĭ grele, când va avé însa-și lipsă, de ceea ce împărția maĭ înainte vreme cu atâta dărnicie.

Aŭ sosit acum timpurile grele . . . biserica și slugitoriĭ eĭ sînt sĕracĭ; e datorința nóstră cea maĭ sfîntă să-ĭ dăm mână de ajutor.

Abstragem de la ajutorul de stat, abstragem de la congruă; vor fi și acestea binevenite, *dacă* ni-se vor da fără să ne umilim și să îngenunchiăm. Înse acest „dacă" e destul, ca să ne îndemne, să luăm în seriósă cumpĕnire conclusul sinoduluĭ din Novembre, de a ne îngriji de o modalitate a subvenționăriĭ clerului propriis viribus.

Situația preoțimiĭ nóstre inspiră cu adevĕrat îngrijirĭ. Venitele preoțescĭ aŭ scăḑut în raport cu scărirea sentimentuluĭ religios, care se observă destul de bine și la noĭ, maĭ ales în cercurile maĭ înalte. Și în aceea-și vreme modul de traĭ, condițiunile sociale, recer de la preot îndoite jertfe. De unde să satisfacă bietul preot acestor nóuĕ cerințe ale vremiĭ, când venitele luĭ în loc să fi progresat paralel cu vremea, aŭ rĕmas tot cele de de mult, ba putem afirma, că aŭ scăḑut chiar, după cum a scăḑut și isvorul lor: sentimentul religios al poporuluĭ nostru.

Unde va ajunge preoțimea nóstră, dacă nicĭ în óra a un spre zecea nu ne vom gândi la îmbunătățirea sorțiĭ eĭ? Vom pretinde, să trăéscă și pe viitor aceea-și viață nĕcăjită și umilită, fără să ne gândim, că sĕrăcia e cea maĭ mare pedecă a orĭ căruĭ avînt maĭ înalt? Vom cere, să fie ca în vécul trecut, cu o mână pe córnele pluguluĭ și cu alta întinsă spre binecuvîntare? Saŭ vom închide ochiĭ și vom lăsa, să primésca baniĭ străinuluĭ, chiar și atuncĭ, când baniĭ aceia, ar fi mórtea morală a cleruluĭ și a bisericiĭ nóstre?

Una din dóuĕ: ne vom alege atuncĭ saŭ cu puține elemente bune, carĭ vor fi aprópe neputincióse în lupta cu nevoile zilnice, saŭ cu multe elemente rele, carĭ își vor întinde cu lăcomiă mâna după banĭ, orĭ de unde și sub orĭ ce condiție s'ar da aceia.

Feuilleton.

Rĕspuns.

Dragă Victore.

Și adecă pentru ce să nu te „bag în literatură"?

Pentru ce să nu te amăgesc cu îmbărbătărĭ și cu perspective de a fi eternisat în strîmte colóne?

Sciŭ, că nu aĭ scris din rĕutate, și totuși îmĭ vine să te cert, când îmĭ vorbescĭ de „eternisare".

E așa de sus eternisarea, dragul meŭ, și eŭ așa de jos, în cât nu am aerul de a ți-o promite, nicĭ măcar după cum promiți copiilor stelele, când plângênd își întind mâuțele, să le prindă . . .

Nu, dragă prietine, eternisarea nu încape în „strîmte colóne", și nu încape, maĭ ales, când e vorbă de biete colóne românescĭ. În alte colóne se scriŭ capo d'opere, ér noĭ ăștia, *minores gentes* ne mulțămim dacă putem scrie măcar opere da capo . . .

Și scriem, și publicul cetitor ne cetesce (placul maiestatic!) pe urmă aruncă gazeta la o parte aprinde cu ea focul, dacă cere lipsa, saŭ învĕlue o bucată de slănină . . .

Étă „eternisarea"!

. . . . . .

Atuncĭ pentru ce să scriĭ?

Să scriĭ, de câte orĭ inima și mintea ta e stăpânită de sentimente și idei, carĭ cer cu insistință întruparea; de câte orĭ simțescĭ, că din vălmășagul gândurilor, poți reda unul clar și limpede, cum este în adêncul ființiĭ tale.

Să scriĭ — și eternisarea să nu te amăgéscă, laudele prietinilor să nu te îngâmfe, criticele rĕuvoitóre să nu te descurăjeze! Să scriĭ de dragul uneĭ *idei*, și să fi deplin satisfăcut, dacă sînt câțĭ va, carĭ te înțeleg. Să fi fericit, că aĭ putut transmite din averea eului tĕŭ superior o părticică în sufletul altuia. Să scriĭ de dragul uneĭ idei, și individualitatea ta să dispară cu totul, după cum se consumă o luminare aprinsă: avem trebuință de lumina eĭ, dar nu de ea însa-și!

Étă pentru ce te-am *rugat* să ne scriĭ. . .

*

Și dacă individualitatea scriitoruluĭ dispare în fața scrisuluĭ, dacă înțelegem pe „non quis sed quid", ce-ți maĭ pasă atuncĭ de lume? Ce te împedecă de a pune pe hârtie, aceea ce în adêncul inimiĭ tale atât de viŭ și călduros simțescĭ?

Nu e un „sujet de amusare" pe sama lumiĭ, acesta. Cel mult pentru lumea cu judecată superficială, din nenorocire în maioritate. Pentru ceĭ alalți înse, e o cestiune de studiŭ: în scrisul altuia cetesc — nu durerile și bucuriile scriitoruluĭ — ci propriile lor sentimente:

Plânsul meŭ e al tuturor,
Ce pĕcat e 'ntrînsul?

*

Când scriŭ acésta introducere „magistrală", mĕ gândesc, la colosala schimbare, prin care aĭ trecut. Când mĭ-aĭ scris „serisórea", eraĭ prietinul meŭ Victor, acum eștĭ — sper — tot prietinul meŭ Victor, dar în aceea-și vreme *părintele* Victor. O, cât de mult regret, că nu am fost și eŭ să te vĕd la ordinare. Aș fi vrut să-ți sărut mâna, și, cum nu m'am spovedit asupra sĕrbătorilor, a-și fi vrut să mĕ spovedesc *ție*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De nu ar păzi Dumnezeŭ cetatea, în deşert ar veghia ceĭ ce o păzesc.

Cu încredere în numele Luĭ s'a pornit mişcarea pentru ajutorarea celor ce servesc la sfîntul Luĭ altar; ajută-te însu-ţĭ şi Dumnezeŭ te va ajuta! Scim, că multe sînt greutăţile începutuluĭ, scim că nu ne vom vedé realisat visul în viitorul apropiat, dar tóte acestea n'aŭ să ne inspăimânte, când e vorbă de o datorie atât de imperativă.

Scim cât de greŭ ar contribui d. e. poporul de rênd pentru acest scop, dar ĭerte-ni-se vorba, când spunem, că poporul ar contribui cu maĭ puţină hesitare, dacă ar avé *idee* măcar despre sórtea dificilă în care sînt aruncaţĭ părinţii luĭ sufletescĭ. Scim, că sentimentul religios e la un nivel maĭ inferior, dar dacă în vécul trecut, la începutul sfinteĭ Uniri, s'aŭ putut ridica ca din nimica institute de învĕţămînt, carĭ sustaŭ încă — să nu maĭ avem azĭ măcar jumĕtate din însufleţirea strămoşilor nostri?

Vom vedé.

Sinodul a luat iniţiativa, şi în privinţa acésta legăm speranţe şi de congresul mixt pus în perspectivă. Mirenii, ceĭ în mare parte crescuţĭ cu prescură românéscă şi cu stipendiĭ vor avé cuvîntul. Ne vom convinge dacă sciŭ jertfi şi spre acest scop *zecĭ de miĭ* după cum jertfesc pentru „casa naţională". Ne vom convinge, dacă o cestiune *vitală* va fi îmbrăţişată măcar ca una de — lux.

Şi până atuncĭ, noĭ vom face tot, ce ne stă în putinţă. Colónele nóstre, ca şi până acum, sînt deschise pentru toţĭ aceia, carĭ vor să ĭea cuvîntul la acest obiect.

Acésta e cestiunea de ord bisericesc la ordinea zileĭ.

Secţiunea min. pentru pădurĭ. Ministeriul reg. ung. de agricultură începênd cu 1-a Ianuariŭ 1900 a făcut o împărţire nóuă în ce privesce afacerile şi persónele, carĭ se ţîu de acel Ministeriŭ.

Pentru noĭ este maĭ de interes a sci, că afacerile pădurilor se pertractéză în secţiunea primă, care are maĭ multe subsecţiunĭ. Subsecţiunea 3/b este aceea, carea pertractéză afacerile pădurilor, carĭ în sensul articluluĭ de lege XIX din 1898 aŭ trecut sub administraţiunea statuluĭ, pe cum s'a întêmplat acésta cu pădurile nóstre bisericescĭ. Şeful subsecţiuniĭ acesteia este Horváth Sándor prim consilier silvic (fő erdőtanácsos) ér substitutul luĭ este Péch Kálmán consilier silvic (erdő tanácsos.)

Monarchul şi armata. Foile din capitală sînt pline tóte de amănunte referitóre la un dialog ţinut între Maestatea Sa şi deputatul ceh Dr Stransky, cu ocasiunea prânzuluĭ dat membrilor din delegaţiunĭ. Cum dialogul s'a întîmplat la cercle nu avem cuvînt să ne temem, că el ar fi scornit, cu atât maĭ mult cu cât e viŭ comentat în tóte ziarele. „Budap. Hirlap" din 15 crt. şi scrie un lung prim articlu asupra acesteĭ cestiunĭ.

Étă dar dialogul după „Bud. Hirlap".

După prânz Maestatea Sa apropiindu-se de deputatul ceh Dr Stransky l-a zis, că vorbirea luĭ din delegaţiunĭ a fost maĭ aspră, de cât cum ar fi trĕbuit.

— Aşa cred, Maestate, a rĕspuns Stransky — prin vorbirĭ maĭ aspre cu mult maĭ bine putem să liniştim poporul, de cât dacă n'am zice *nimic*.

La asta Monarchul a rĕspus:

— Tocmaĭ din contră, eŭ cred, că maĭ ales prin ast fel de vorbirĭ provocaţĭ neliniştea în mijlocul poporuluĭ.

Stransky: Dacă poporul scie, că deputaţiĭ daŭ expresie sentimentelor luĭ, el îşĭ pune încrederea într'înşiĭ şi nu recurge la arme maĭ ascuţite. Prin acésta deputatul maĭ multe serviciĭ face poporuluĭ, de cât prin tacere.

După ăstea Monarchul a întors vorbirea asupra cestieĭ „zde".

— În cestia „Zde" — a zis Maestatea Sa — eŭ am părerĭ cu desĕvîrşire spuse şi carĭ nicĭ o dată nu se împacă cu ale Dvóstre. Sînt gata chiar să decretez statariul pentru ţara întrégă, dacă poporul nu renunţă în cestia acésta la o pretensiune ce nu i-se póte încuviinţa. În cestia armateĭ, dle doctor, eŭ nu cunosc glumă şi chiar şi acum declar cu tótă hotărîrea, că nimĕruĭ nu voiŭ da graţie.

Stransky: Să-mĭ permită Maestatea Ta, ca în apĕrarea poporuluĭ ceh . . .

Aci Monarchul, agitat şi cu estraordinară violenţă, a întrerupt pe Stransky:

— Agitatorĭ fără suflet aţîţă poporul ceh! Tóte aceste multe rele le-a provocat inteligenţa!

Stransky: Să-mĭ permiteţĭ, Maestate, să pot face o observare. Este adevĕrat, că inteligenţa de aci are tótă priceperea trebuitóre, pentru ca să scie influenţa în spiritul legiĭ. Legea nu dispune, ca ceĭ ce se însciinţéză la serviciul militar să rĕspundă cu „Hier", ci numaĭ atâta, ca să-şĭ presente libelele militare.

— Dle doctor — a rĕspuns Monarchul — acésta e o apucătură de advocat chiţibuşar. Eŭ însă îţĭ spun Dtale, că acésta e o afacere a limbiĭ de serviciŭ militar; ér limba de serviciŭ în armată este cea germană. — În acéstă cestie îţĭ repeţesc, şi s'o scie fie care, nu cunosc glumă!

Stransky: Ar fi un rĕŭ fórte mare, Maestate, dacă în afacerea acésta nu s'ar puté găsi chipul de descurcare şi dacă nu s'ar manifesta maĭ multă prevenire faţă de poporul ceh.

Monarchul: Asta şi eŭ o regret, dle doctor, dar vĕ provoc încă o dată: nu vĕ atingeţĭ de armata mea!

Vedeaĭ atuncĭ, că nu sînt aşa de bun, cum tu mĕ credĭ, nicĭ aşa de rĕŭ, cum alţiĭ mĕ ţin.

Şi — ce pagubă! Ce pagubă!

Capul mi-l razim în palme, îmĭ închid ochiĭ şi cerc să-mĭ reamintesc chipul teŭ . . . Te vĕd la altarul Domnuluĭ servind . . . . Luminile daŭ un reflex misterios sfintelor odăjdiĭ şi faţa ta e palidă de emoţie . . . . Valurĭ de tămâie se înalţă în vĕzduh la Dumnezeul nĕmurilor . . . poporul îngenunchiéză cu evlavie . . . şi abia maĭ recunosc glasul tĕŭ: „Luaţĭ, mâncaţĭ, acesta este trupul meŭ!" Şi sus, pe crucea altaruluĭ, unde aşa de frumos se resfrînge lumina, Chipul Restignituluĭ; pare că clătină din cap cu dragoste şi cu milă: „Primită să-ţĭ fie jertfa, căcĭ îndoită e jertfa, ce mĭ-o aducĭ: Tinereţele tale, visurile tale de fericire, viéţa ta întrégă . . . Şi în schimbul acesteĭ jertfe în lume scârbe veĭ avé; de m'aŭ urît pe mine şi pe tine te vor uri . . . Crucea să-ţĭ fie mamă mângăitóre, credinţa să-ţĭ fie tovarăşă, şi speranţa să-ţĭ ştérgă lacrimile, ce vor curge în tăcere" . . .

Evlavios resună cântările sfinte şi chipul Rĕstignituluĭ privesce cu dragoste la tinĕrul preot. Sfintul Luĭ Cap încununat cu spinĭ pare că se clătină aprobător, şi buzele-ĭ învineţite se invioréză de un dumnezeesc suris.

*

Scrieaĭ, că sînt maĭ tare de cât tine, că n'am hotărît să lupt cu viéţa şi nevoile eĭ; tu nu veĭ avé să lupţĭ.

Óre?

Să cumpĕnim bine lupta acésta, să vedem.

E maĭ uşor să lupţĭ *singur*, fără îndoiélă. Nu-ţĭ sînt legate mânile, nu aĭ să daĭ samă de cât de capul tĕŭ, şi cuĭ ce-ĭ pasă dacă-l veĭ pierde? Nimeruĭ; ţie maĭ puţin! E mult farmec în acéstă independinţă, multă vrajă în acéstă imunitate de sub cătuşele sociaĭ ale muritorilor de rînd. Singur, „cu capu a mână", fără a te lega prea mult de viaţă, saŭ a tremura în faţa morţiĭ! Cu un fel de superioritate privescĭ la luptătoriĭ rĕmaşĭ în urma ta. Ţi e milă de eĭ. Îĭ vedĭ cum se opintesc şi cum se sforţéză, să ţină paş cu tine, şi nu pot, căcĭ eĭ *nu sînt singurĭ*. La fie care paş aŭ să dea samă de alte vieţĭ; — sânge dintr'al lor sânge — cu dragă inimă şĭ-ar pune şi eĭ capul în primejdie, dar nu pot, căcĭ nu e numaĭ al lor. Se opintesc şi îngenunchiéză şi trebue să renunţe, căcĭ puterile lor se consumă în lupta pentru traĭ — traiul lor şi al copiilor — şi în vreme ce tu trecĭ rece şi nepăsător înainte, eĭ rĕmân locului, încurcaţĭ în mregile nevoilor zilnice.

Tu trecĭ înainte — eĭ remân.

Şi cu tótă seninătatea ta, cu tótă pacea liniştită, ce-ţĭ împrejmuesce amintirile — nu poţĭ spune, că nu aĭ să te *lupţĭ*. Aĭ intrat singur în luptă, cu entusiasmul consciinţeĭ independente, cu căldura tinereţelor tale. Privescĭ în viitor cu o nepăsare eroică; orĭ, ce va fi, puţin impórtă! Şi dacă ţi se va pare vr'o dată, că prea e rece în jurul tĕŭ; dacă-ţĭ va fi dor de o mână iubitóre, care să te mângăie şi să te ajute, să-ţĭ dea nóuĕ puterĭ, când ale tale nu maĭ sînt de ajuns; dacă în sfârşit ţi se va pare, că nu maĭ înţelegĭ *farmecul* lupteĭ, în vreme ce alţiĭ îl înţeleg pe deplin — atuncĭ, numaĭ atuncĭ veĭ vedé, că nu aĭ „fugit de la luptă", ci o susţiĭ cu aceeaşĭ greutate, cu care o susţin ceĭ alalţĭ semenĭ aĭ tĕĭ. Şi lor le e dóră maĭ uşor! Cum nu sînt singurĭ, eĭ pórtă pe rînd saŭ maĭ mulţĭ de o dată sarcina vieţiĭ, ér tu veĭ fi singur şi nu veĭ avé de cât mângăerea de a puté schimba povara de pe un umĕr pe cel alalt.

Vedĭ, dară cât de nedrept modest eştĭ, când susţiĭ că eştĭ desertor şi cât de gentil, când pe mine mĕ facĭ luptător de bastină, fără să mĕ fi apucat măcar de luptă!

*

Mĕ gândesc, că ce facĭ tu acum în cetatea îmĭ ĕrătéscă. Ce face Viena, visul-ilusia luĭ Iancu? Vĕd, par-că, în depărtărĭ luminile capitaleĭ, aud vuetul de oraş mare, te vĕd în mijlocul acesteĭ lumĭ sgomotóse pregătindu-ţĭ viitorul. Cu dragoste şi cu

Trecênd peste acestea. Maestatea Sa a vorbit apoĭ despre alte afacerĭ politice şi în urmă a provocat pe Stransky ca să caute a se face înţelegerea între Germanĭ şi Cehĭ, de óre ce acésta necondiţionat trebue să se întîmple.

Cuvintele Monarchuluĭ aŭ produs neaşteptată emoţiune pretutindenea, atât prin declaraţiunile categorice ce a făcut, cât şi prin tonul iritat cu care le-a rostit.

Se comentéză maĭ ales celea patru declaraţiunĭ, ce cuprind cuvintele preaînalte: *„În cestiunea armateĭ nu sciŭ de glumă, — în cestiunea „zde“ sînt neconciliabil, — nu voiŭ da nimĕnuĭ graţie — sînt gata să decretez statariul.“*

Pe compatrioţiĭ nostri îĭ genéză maĭ ales declaraţia referitóre la limba armateĭ, despre care Maestatea Sa a zis în auduĭ tuturor, că e cea germână.

A resolvi cestiunĭ de limbă cu statariul — scrie Bud. Hirlap, — n'a succes nu numaĭ în Bohemia, dar nicăirĭ, nicĭ chiar în Polonia. Întru cât înse armata e comună şi în Ungaria limba statuluĭ e cea magiară, ér între cele 17 milióne locuitorĭ aĭ Ungarieĭ numaĭ 2 sînt Nemţĭ, şi nicĭ în Austria nu sînt maĭ mult ca 7 milióne între cele 22, e fórte dubiŭ că până când va maĭ fi încă susţinută în armată limba germână, care cestiune de alt cum în Ungaria numaĭ prin ordinaţiunĭ e regulată?“

Impresiunea generală e, că Maestatea Sa a voit să avertiseze pe toţĭ, că nu sufere nicĭ un atac contra armateĭ, şi în acéstă cestiune e intransigent.

Renta şcolilor române din Braşov. În afacerea şcolilor române de la Braşov negociările diplomatice sînt deja încheiate. Cele dóuĕ guverne aŭ stabilit patru puncte în privinţa ajutorăriĭ viitóre. Cel maĭ important este punctul întâiŭ, conform căruia statul român s'a obligat ca să depună în Budapesta, *la oficiul de dare al statuluĭ magiar,* o sumă óre care, drept capital din dobânḑile căruia se vor forma rentele ce se vor da pentru ajutorarea bisericiĭ sft. Nicolae şi a şcolilor române din Braşov. Capitalul se va stabili maĭ târziŭ. Punctul al doilea prevede că *renta* numaĭ *presidentul în funcţie* a Eforieĭ o póte ridica. În punctul al treilea statul magiar se angajéză a recunósce că pentru vecie acésta sumă este destinată şcolilor române din Braşov, şi că va respecta înţelegerea încheiată cu statul român. În punctul al patrulea însă comunitatea bisericéscă din Braşov îşĭ reservă dreptul ca la cas când guvernul magiar ar călca învoéla, să pretindă întregul capital, orĭ renta corĕspunḑĕtóre. Negocierile aŭ fost mijlocite de ministrul de externe.

Iancu şi Magiariĭ. Pomenind în Nrl 1 din a. c. despre depunerea uneĭ cununĭ pe mormîntul eroului Iancu, am spus, că ceĭ cu consciinţa neliniştită se vor turbura gróznic de acéstă manifestaţie démnă a tinerimeĭ nóstre. —

Faptul prezis de noĭ s'a şi întîmplat şi încă într'un chip, care revoltéză şi pe ceĭ maĭ pacînicĭ.

După cum cetim în Tribuna din 13 Ian., notariul din Ţebea auḑind despre manifestaţiunea tinerimeĭ, a început în ziua de Crăciunul nostru investigaţie. Aŭ fost citaţĭ parochul Ioan Tisu, învĕţătorul Romul Jurca şi cantoriĭ bisericiĭ. În sfârşit, la 9 Ian. n. a sosit o patrulă de gendarmĭ în Ţebea.

Gendarmiĭ aŭ ascultat pe preotul maĭ tinĕr părintele *Giurca.* Bravul preot a declarat cu bărbăţie, că regretă, că la depunerea cununeĭ n'a fost de faţă, cacĭ ar fi făcut solemnitate şi maĭ mare, sĕrbând parastas. Atuncĭ însĕ era în filiala Caraciŭ (l. Brad).

Aflând gendarmiĭ că cununa se află acum *în biserică, pe sfîntul altar,* aŭ luat cu forţa cheile bisericiĭ, şi smulgênd de pe altar cununa aŭ pus-o în cutia, în care aŭ adus-o braviĭ tinerĭ, şi aŭ luat-o cu eĭ la Baia de Criş.

Ca motiv al confiscăriĭ a dat împrejurarea că unul dintre studenţiĭ nostri ar fi zis la mormîntul luĭ Iancu:

„Jurăm pe mormîntul tĕŭ, Ianculе, că nu vom avé linişte până ce nu vom dobândi drepturile nóstre egale cu celelalte naţiunĭ“.

Confiscarea cununeĭ, considerată de popor ca sfîntă, a produs cea maĭ adîncă indignara în inimile tuturor.

Causa română. E nespus de interesant chipul, cum înşişĭ fraţiĭ magiarĭ scot în primul plan causa română, în acelaşĭ timp când pun pedecĭ peste pedecĭ comitetuluĭ naţional oprindu-l de a se puté manifesta.

La Alba-Iulia un procuror nesocotit insultă memoria luĭ Iancu, care la 1848 a luptat pentru dinastie contra rebelilor magiarĭ. La Ţebea gendarmiĭ confiscă o cunună pe care tineriĭ universitarĭ din Cluş o puseserа în semn de pietate pe mormîntul mareluĭ viteaz. La Gostila gendarmiĭ împuşcă patru ţĕranĭ, carĭ cereaŭ scutul Monarchuluĭ contra nemiloşilor asupritorĭ. Tot acolo ceĭ doĭ membriĭ aĭ delegaţiuneĭ, carĭ umblaseră pe la Viena după graţie, numaĭ cu „salvus conductus“ maĭ pot fi ocrotiţĭ contra barbarilor gendarmĭ. La Cliciova un alt ţĕran român e străpuns cu suliţa de un alt susţinĕtor al ordineĭ publice.

Şi tóte ilegalităţile acestea se urméză lanţ într'un timp relativ destul de scurt, şi în era mult buciumată a dreptăţiĭ.

Nu e mirare decĭ, că tóte acestea fac să reînvie causa nóstră şi să se vestéscă lumeĭ chipul estrem de maşter în care sîntem tractaţĭ.

Din fericire primul cuvînt l-a ridicat în delegaţiunĭ deputatul *Schneider.*

Numitul deputat şi-a început vorbirea spunêud, că a primit maĭ multe scrisorĭ de la Românĭ din Ungaria în carĭ aceştia se plâng în contra asupririlor din partea Magiarilor. — Asemenea tractament faţă cu Românii — a zis vorbitorul — ar puté să înstrăineze de către noĭ regatul român, pe când simpatiile acestuia pentru noĭ sînt de fórte mare interes. În scrisorile ce a primit se maĭ zice, că regimentele românescĭ tot de una aŭ dovedit vitejie şi cu nestrămutată credinţă aŭ fost faţă de Împĕratul. E fórte îndoios lucru, dacă aceste bune dispositiunĭ în sinul Românimiĭ avé vor să dureze şi maĭ de parte, dacă necurmat vor fi apĕsaţĭ de tiraniĭ magiarĭ.

Continuând, oratorul a pomenit şi afacerea Iancu şi celebrele cuvinte ale procuroruluĭ de stat (de la Alba Iulia), carĭ — şi după părerea vorbitoriuluĭ — vatĕmă adînc orĭ care naţiune.

Studenţiĭ românĭ sînt persecutaţĭ tot de una şi e lucru fórte firesc, că în urma acesteia eĭ se duc în străinătate. E însă fapt, că ceĭ ce în urma siluireĭ se împrăştie în străinătate, aceia pot să devină agitatoriĭ şi revoluţionariĭ ceĭ maĭ primejdioşĭ.

De închiere luăm notiţă şi de nóua fantasmă, care înspăimântă rĕŭ pe domniĭ de la „Magyar Hirlap“. Nu poţĭ de cât să te uimescĭ în faţa acestor nesăbuite prostiĭ.

Ci că Românii ca să nu se uite memorabilele zile de la procesul Memoranduluĭ aŭ pus la cale cu o firmă nemţéscă din Germania o . . . conspiraţie. Firma pregătesce adecă şi vinde creióne carĭ pórtă inscripţia Memoranduluĭ.

O, e ceva ridicul! nespus de ridicul, să conspirezĭ cu creióne contra statuluĭ! Şi ceea ce e maĭ interesant, e că scriitorul acestor şire are un creion de acéstea chiar de pe timpul vestituluĭ proces, cumpĕrându-l de la o librărie din Cluş.

Dar cu tóte acestea conspiraţia esistă şi o conduce archimandritul Hamsea şi Episcopul Goldiş!

Halal de aşa capĭ de conspirătorĭ!!!

Revistă bisericéscă.

Franţa. Sĕptămânile trecute ziarele francmasonice îşĭ esprimaŭ în continuŭ dorinţa de a se seculariza averile congregaţiunilor religióse, carĭ se urcă la frumósa cifră de 600 milióne frcs. Pofta după aceste averĭ s'a născut, nu-ĭ vorbă, şi în unĭ din aceĭ catolicĭ cu doĭ banĭ în treĭ pungĭ, carĭ necunoscênd numĕrul membrilor diferitelor congregaţiunĭ religióse, luaŭ în considerare numaĭ bunurile acelora.

Dacă considerăm înse, că numĕrul religioşilor în Franţa face 150 miĭ, atuncĭ vedem numaĭ de cât, că chiar şi în casul,

---

mândrie mĕ uit la calea, ce aĭ să o facĭ: înainte şi tot înainte!

Pare, că resimţesc şi eŭ dorul tĕŭ de muncă — şi eŭ eram o dată . . .

Nu sciŭ ce eram, dar îmĭ aduc a minte de luminile felinarilor. Aşa de frumos străluceaŭ felinarele pe malurile Dunăriĭ! Lumina lor proiecta o lume în adâncurĭ. Pe strade era lume multă şi sgomotósă. Visam atuncĭ de Omer şi de Virgil, dar Omer şi Virgil n'aŭ voit să viseze de mine . . .

Nu-mĭ maĭ aduc a minte; ca prin vis întrezăresc flacările gălbuĭ ale lampelor şi treptele de marmoră ale universităţiĭ . . .

. . . . Visam atuncĭ de Omer şi de Virgil, dar Omer şi Virgil n'aŭ voit să viseze de mine . . . .

Viséză şi tu, prietine dragă Aristotelĭ şi Sfinţĭ Toma, şi-ţĭ doresc din inimă, că Aristotel şi Sfîntul Toma, să viseze de tine!

Al tĕŭ

Alesandru.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

când averea aceea ar aduce 5%, totuşi de persónă nu vin maĭ mult de 200 frcs. la an. O sumă în adevĕr modestă. Dar asta încă nu-ĭ totul. O mare parte din bunurile acelea e a spitalelor şi orfanotrofilor. Şi aşa dacă ómeniĭ fără milă, ar comite furtul sacrilegiŭ prin despoiarea acestor congregaţiunĭ de caritate de bunurile lor, sĕrmaniĭ religioşi şi religióse ar fi siliţĭ să cerşéscă pânea de tóte zilele nu numaĭ pentru sine ci şi pentru acelea creaturĭ, neputincioşi şi orfanĭ, carĭ despreţuite înaintea lumiĭ, i-şĭ afiă asil la sînul cald al instituţiunilor bisericiĭ luĭ Isus Christos.

Cu tóte că cunóscem spiritul anticatolic al guvernuluĭ frances, totuşĭ sperăm, că alarma dată de pressa celor fără Dumnezeŭ va rĕsuna îndeşert.

Italia. Zilele trecute a eşit de sub tipar opul p. ben. Ballus despre lăţirea catolicismuluĭ în seclul al XIX. Foile liberale, se înţelege, aŭ incremenit la vederea datelor atât de elocuente în defavorul nisuinţelor francmasonice şi ateiste din seclul trecut. Conform acestor date pe carĭ p. Ballus le a adunat cu cea maĭ mare îngrijire, catolicismul a făcut progrese enorme în tóte părţile acelea, unde pe la începutul secluluĭ de curînd înmormîntat abia era cunoscut numele de catolic. În Anglia şi Scoţia, pe cum ne spune Ballus, numĕrul catolicilor, carĭ la 1800 eraŭ 120 miĭ, în anul trecut s'a urcat la 2 milióne. În Holanda de la a cincia parte a totalităţiĭ locuitorilor s'a ridicat la $^{2}/_{5}$. În Germania din 6 milióne s'aŭ făcut 13, în Helveţia din o jumătate milion peste un milion, tot acésta se verifică şi pe peninsula balcanică înjumătăţindu-se cifrele. În Africa numĕrul catolicilor de la 15 miĭ s'a sporit la 500 miĭ (aicĭ nu sînt de a se înţelege acele părţĭ ale Africeĭ, în carĭ la începutul véculuĭ trecut nu era nicĭ un catolic şi în carĭ de presinte sînt la dóue milióne credincioşĭ de aĭ bisericiĭ romane). Mare a fost progresul şi în Rusia, unde din 4 milióne catolicĭ în decursul secluluĭ trecut s'aŭ făcut 10 milióne. Tot cam aşa stă lucrul şi cu Asia unde numĕrul s'a mărit de 6 orĭ, ér în America din 36 miĭ, ce aŭ fost la 1800 s'aŭ făcut 10 milióne la 1900. Aci e de a se aminti şi Australia, unde numĕrul se apropie de 2 milióne.

Întru adevĕr se verifică şi astăzĭ, că sângele martirilor, de şi în altă formă, e sămînţa creştinilor.

Revistă politică.

Austria. Frecările dintre naţionalităţile din Austria, carĭ par că nu maĭ aŭ termin, aŭ îndemnat pe mariĭ industriaşĭ din Bohemia să ĭea un conclus, în care deputaţiĭ din Reichsrath sînt rugaţĭ să se împace pentru progresul industrieĭ, al comerciuluĭ pe cum şi a bunăstăriĭ privaţilor. Conclusul a fost provĕdut cu maĭ multe miĭ de subscrierĭ.

Körber din partea sa tot pentru ca să împace Nemţiĭ cu Cehiĭ şi parlamentul să-l facă apt de lucru, a continuat consfătuirile cu şefiĭ diverselor partide. Deja se şi publică lista noilor ministriĭ, fructul ostenelor luĭ Körber. A fară de ministriĭ diferitelor resorturĭ ocură încă şi doĭ ministriĭ fără portofoliŭ, unul pentru Galiţia, altul al Cehilor.

Lista acésta, ce e drept, nu-ĭ oficiósă, dar nicĭ că póte fi atare cu succes maĭ înainte de ce ar fi aprobată de diversele grupurĭ parlamentare, căcĭ în Austria astăzĭ nu se întrébă numaĭ aceea, că cutare ministru din ce partid e, ci se maĭ recere să se cunóscă şi persóna. Pentru discutarea aprobăriĭ orĭ neaprobăriĭ noilor ministriĭ contemplaţĭ de Körber, preşedintele stângeĭ Finke, a conchemat la consfătuire pe toţĭ deputaţiĭ germânĭ.

Nu se póte trece cu vederea la locul acesta vorbirea, ce a ţinut-o primariul din Praga cu ocasiunea introniză rĭĭ noluĭ archiepiscop Skrbenski. Primariul în numele poporuluĭ ceh, rógă pe înaltul prelat să se nisuéscă într'acolo de a câştiga dreptul, ca pe capul domnitoriuluĭ să se pună şi coróna s. Venceslaŭ. Aşa dară poporul ceh nu doresce numaĭ egalitatea limbeĭ sale, fără şi recunóscerea de regat, în ale sale independent, a Bohemieĭ.

Rusia. Fóia oficiósă a guvernatoruluĭ din Finlanda în numĕrul din 13 l. c. vre să esplice în mod favorabil ţinuta din urmă a guvernuluĭ rusesc faţă de Finĭ. Pe cum spune numita fóe, Ruşilor nu le a trecut prin minte, ca eĭ să despóie poporul finic de drepturile sale. Intenţiunea lor a fost, ca Finiĭ rĕmânênd atarĭ să fie şi patrioţĭ bunĭ. Spre scopul acesta Ruşiĭ s'aŭ nevoit să delăture zidul despărţitor dintre eĭ şi Finĭ şi în modul acesta să dea prilej celor dóuĕ popórĕ să se cunóscă maĭ bine.

Cât este de sinceră şi adevĕrată esplicarea acésta se póte vedé din autonomia de carea a fost lipsită Finlanda. Şi ca şi când asta nu ar fi fost de ajuns, sórtea a voit, ca chiar acum să se publice un ucaz noŭ, în vîrtutea căruia Finilor nu le este permis să ţină adunărĭ de orĭ ce categorie fără previa licenţă a guvernatoruluĭ. Ba nu le este ertat nicĭ chiar de a felicita in corpore vre un bărbat maĭ însemnat de al lor, fără ca la acésta să-şĭ fi dat maĭ înainte învoirea guvernatoruĭ.

Pentru ca să fie stabilite şi pedepsele pentru ceĭ ce ar călca acéstă ordinaţiune, Ţarul a trimis-o senatuluĭ din Finlanda. Că apoĭ acesta o va rĕspinge, e lucru maĭ sigur şi atuncĭ Ruşiĭ ce nu aŭ putut câştiga cu frumosul, vor avé cu forţa. Motivul îl vor afla uşor.

Transvaal. Sórtea rĕsboiuluĭ e încă tot nedecisă. Buriĭ ţin încă şi acum asediat oraşul Ladysmith, ér Buller stă încă tot din colo de rîul Tugella. Sĕptămâna trecută unele scirĭ ne spuneaŭ, că Buriĭ aŭ ocupat tóte înălţimile, ce sînt în jurul oraşuluĭ Ladysmith. Dacă lucrul va fi adevĕrat, sórtea Ladysmithuluĭ e hotărîtă, el va cădé în mânile Burilor.

Situaţia strategică a acestuĭ oraş e una dintre celea maĭ bune. Jur împrejur e încunjurat de dóuĕ rîndurĭ de munţĭ. Rîndul din afară a fost ocupat de Burĭ, ér pe cel din spre oraş eraŭ aşezate tunurile angleze. Ast fel stând lucrul până acum, nicĭ Burii nu se puteaŭ apropia tare de oraş şi nicĭ generalul Withe nu putea fugi din strîmtórea în carea ajunsese. Dar dacă Buriĭ, pe cum se spune, aŭ ajuns în posesiunea munţilor din apropierea Ladysmithuluĭ, atuncĭ capitularea e o cestiune numaĭ de puţin timp.

Preşedintele Transvaaluluĭ Krüger a trimis o circulară către toţĭ generaliĭ burĭ, în carea după ce le revócă în memoriă dreptatea rĕsboiuluĭ ce-l pórtă şi perfidia cu carea s'aŭ purtat Anglezii, asemĕnând opera lor distrugĕtóre cu atacurile, ce satana le îndréptă în contra bisericiĭ luĭ Christos, terminéză zicênd, că trebue să continue lupta în numele Domnuluĭ.

În Angiia cresce neîndestulirea. Muiţĭ nicĭ în noul generalissim Roberts nu maĭ aŭ nicĭ o nădejde. Minitrul Chamberlain e supus la o aspră critică. O revoluţie formală s'a iniţiat în contra luĭ.

Corespondinţe.

S. d. m. în 16/1 1900.

Onorată Redacţiune!

Pe cum cetesc în numĕrul din urmă al Uniriĭ, încep a se face pregătirĭ pentru pelegrinajul la Roma, în direcţia, ca călĕtoria şi întreţinerea să fie maĭ puţin costişitóre. E frumos şi sînt demnĭ de tótă lauda, ceĭ ce aŭ întreprins paşii aceştia. Dar una, să nu fie cu supĕrare, mi se pare şi-aŭ uitat-o. E vorbă de aceia, carĭ încă ar dori să mérgă la cetatea eternă, dar sumă maĭ însemnată la disposiţie nu aŭ nicĭ o dată, în rate înse ar puté face ceva. În numele acestora ieaŭ cu cuvîntul întrebând şi rugând pe domniĭ iniţiatorĭ, că nu ne ar puté ajuta în forma aceea, ca să se angajeze la adunarea unor rate, cu a căror sumă să ne putem folosi şi noĭ atuncĭ, când va fi sosit timpul? Dacă ar fi atât de bunĭ, i-am ruga, ca în „Unirea" saŭ în altă formă să ne încunoscinţeze despre acéstă bunăvoinţă.

Pe cum am înţeles, tot în anul acesta se va ţiné şi un conciliŭ provincial. Multe şi marĭ lucrurĭ vor fi legate de dînsul, căcĭ multe şi marĭ sînt defectele de carĭ suferim. Nu vreŭ să daŭ sfat nimĕnuia, că ce să se pertracteze în conciliul acela, dară dorinţa 'mĭ este ertat să mĭ-o esprim.

Eŭ uitându-mĕ la multele lucrurĭ de îndreptat, ce le avem, aflu că cel maĭ urgent sînt defectele pe terenul liturgic. Cărţile nóstre rituale în multe locurĭ ne daŭ libertate deplină „cum va vre cel maĭ mare", ér în alte multe locurĭ, unde nu ne o daŭ ele, ne o luăm noĭ. Din amîndóuĕ acestea urméză apoĭ galimatias aceea perpetuă, ce o vedem de atâtea orĭ verificându-se, când la o funcţie óre care convin maĭ mulţĭ preoţĭ. E drept că „Graeca per Ausoniae fines, sine lege vagantur," dar asta nu mĭ-ar plăcé să se zică şi despre noĭ, în cestiunĭ bisericescĭ.

Ca remediŭ în contra relelor acestora eŭ aşĭ propune, nu pentru divergintele, ce

Digitized by Central University Library, Cluj

se nasc din capriţiul confraţilor preoţi, căci pentru acestea lécul e uşor, o lege strictă, ci pentru acelea, carĭ provin din elasticitatea rubricilor, ca Escellenţa Sa Mitropolitul, a căruia este conchemarea sinodului provincial şi în prima linie determinarea materiei de pertractat în acela, să denumescă o comisiune, carea studiând lucrul cum se cade, să facă unele determinărĭ maĭ de aprópe, carĭ apoĭ fiind aprobate, dacă nu pe altă cale, cel puţin pe calea unor ordinaţiunĭ speciale să fie puse în praxă. Aceleaşĭ rubricĭ, cu retipărirea cărţilor bisericescĭ să între apoĭ într'insele.

În modul acesta eŭ sperez, ca unitatea rituală se va ajunge, şi nu vom maĭ fi siliţĭ, ca atuncĭ când întîmplarea aduce cu sine, ca să persolvăm unele funcţiunĭ în altă comună, să întrebăm pe crâsnic, că ce datină e acolo, ca să nu ne blamăm pe noĭ orĭ pe preotul local înaintea poporuluĭ puţin pricepătoriŭ.

Fire-ar încă multe de zis, p. e. unitatea în cântărĭ, dreptul bisericesc al provinţeĭ nóstre, ca să nu fim siliţĭ să recurgem la pidalion şi acolo să cercăm, că ce e în us la noĭ şi ce nu e, şi dacă nu aflăm în dreptul oriental, să vedem datina, şi dreptul apusén, şi alte multe, dar de astă dată, mĕ îndestulesc cu atâta.

P. R.

M. Gheja în 10 Ian. 1900.

Onorată Redacţiune!

Din cea din urmă „dare de samă" a subscrisuluĭ Nr. 45 al „Uniriĭ" anul 1899 se vede, că s'a primit în favorul şcoliĭ gr. cat. din M. Gheja 55 fl. 14 cr. v. a. De atuncĭ s'a maĭ primit cu mare mulţămită încă de la: Credincioşiĭ gr. cat. din Mureş-Uióra, colectaţĭ prin P. On. D. Dr Sebastian P. Radu protopop 1 fl., de la Dl Gregoriŭ Bozac proprietar în Velcheriŭ 1 fl. şi de la M. On. D. Teofil Pop paroch în Hădăraŭ 1 fl. — Suma contribuirilor în favorul susamintiteĭ şcolĭ este decĭ: 58 fl. 14 cr. v. a. (116 coróne 28 filerĭ).

Tot o dată îmĭ permit a face cunoscut Prea stimaţilor Domnĭ marinimoşĭ contribuenţĭ, progresul, ce s'a făcut în acéstă comună în timpul celĭ maĭ noŭ, *convins fiind că nicĭ o mulţămită ce li-o aş face, nu le ar cădé aşa de bine, ca tocmaĭ progresul intelectual şi moral îndeplinit din partea celor ajutaţĭ.*

La stăruinţa Dluĭ învĕţător Ĭuliŭ Popp s'a înfiinţat un cor de bărbaţĭ în 2 vocĭ, care atât la s. liturgie, cât şi la utrenie laudă pe Dumnezeŭ prin intonarea corectă a frumóselor nóstre cântărĭ bisericescĭ.

În 15 Decembre a. c. s'a pus basă uneĭ biblioteci poporale numită: „Biblioteca tinerimiĭ din M. Gheja" prin donarea alor 44 cărţĭ în 46 volume din partea subscrisuluĭ, 6 cărţĭ de către dna Lucreţia Simu din M. Gheja, 3 din partea dşóreĭ Cornelia Oţăsan din Sânjacob şi 5 din partea dluĭ Ĭuliŭ Popp învĕţător în M. Gheja.

Astfel biblioteca tinerimiĭ din M. Gheja constă din 58 cărţĭ în 60 tomurĭ. — ér până azĭ are 44 membriĭ, carĭ contribuesc pe fie care au 20 cr. pentru cumpărarea de cărţĭ.

Localul de cetire e sala şcoliĭ nóstre.

Cu bucurie decĭ subscrisul constată, că deja se cunosc ródele şcoliĭ. De când acéstă comună a avut învĕţător pe Ĭoan Nicóră, ér azĭ pe Ĭuliŭ Popp, tinerimea crescută de eĭ scie ceti şi scrie bine, aşa cât cu mare bucurie schimbă azĭ petrecerile de prin şedĕtorĭ cu lectura plăcută şi edificătóre din şcólă.

Pe venitor sperez a puté fi în posiţiune de a aduce la cunóscinţa binevoitorilor nostri şi înfiinţarea uneĭ „reuniunĭ de temperanţă" în comuna néstră, — de şi acesta e un lucru cu mult maĭ greŭ de dus în îndeplinire ca altele. Vorba românéscă: „La vale mergĭ uşor" (calea spre viţiŭ e netedă), dar „La deal suĭ anevoie" (calea vîrtuţiĭ cu spinĭ prĕsărată este.)

George Simu
preot preş. sen. şcol. din M. Gheja.

„An noŭ fericit!"

La fondul de salarisare a preoţilor, aŭ maĭ incurs ca rĕscumpĕrare a felicitărilor de anul noŭ:

de la Vasile Rus, preot Şeulea rom.	2 cor.	— fil.
„ „ Aurel Poruţ, preot Dezmir	3 „	— „
„ „ Ştef. Lita, preot Lunca	2 „	— „
„ „ Teod. Hărşan, preot în Chimitelnic a colectat de la popor în ziua Sf. Botez	4 „	16 „
de la Dr Simeon Tămaş, advocat în Hida	4 „	— „
de la Ĭoan F. Negruţ, prof. în Blaş	2 „	— „
suma	17 cor.	16 fil.

Apel [1])

cătră toţĭ creştinii binevoitorĭ!

Subscrisul în numele comuneĭ bis. gr. cat. a Lăscudului din tractul protopopesc al Ernutului vin a mĕ ruga cu tot respectul de toţĭ creştiniĭ binevoitorĭ, să contribue cu filerul lor, la edificarea uneĭ biserici în sus numita comună.

Cu multă trudă şi cu maĭ multe jertfe astăzĭ biserica nóstră poşede o sumuliţă de banĭ. Ĭuse cu suma acésta considerând şi aniĭ aceştia vitregĭ, numĕrul cel mic şi miser al poporenilor din comuna Lăscud, cu tótă silinţa şi pe lângă tóte jertfele abia ar fi în stare să ridice o biserică démnă de numele cel sfînt a luĭ Dumnezeŭ şi corĕspundĕtóre timpuluĭ.

Special mĕ rog de M. On. Cler român să binevoéscă a nu-şĭ subtrage sprijinul sĕŭ şi al credincioşilor sĕĭ, căcĭ orĭ cât de neînsemnată ar fi suma contribuită, ea va fi primită cu cea maĭ mare mulţămită şi va ajutora mult la realisarea sublimuluĭ scop.

Causa ce m'a îndemnat să păşesc în public cu acéstă rugare, este miseria poporenilor acesteĭ parohiĭ şi firma credinţă că multe inimĭ nobile îmĭ vor asculta rugarea.

Contribuirile marinimóşĕ rog să se trimită la adresa subscrisuluĭ în Lăscud (Laczkod) p. u. M. Ugra, Kis küküllő megye.

Eŭ la timpul sĕŭ îmĭ voiŭ da raport amĕnunţit în colónele „Uniriĭ" despre sumele incurse.

Lăscud în 17 Ian. 1900.

Ĭoan O. Handrea
coop. gr. cat.

Noutăţĭ.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Subscrisul în numele poporuluĭ gr. cat. din Stupinĭ îşĭ ţine de plăcută datorinţă a aduce şi pe acéstă cale mulţămită publică acelor credincioşĭ, carĭ în decursul anuluĭ 1899 aŭ contribuit cu maĭ mult saŭ maĭ puţin spre înfrumseţarea Sfinteĭ nóstre Biserici şi anume: 1) *Iosif Chibulcutean* cu soţia sa *Ana* şi sócra sa *Sanfora* un ornat complet bisericesc în preţ de 40 fl. 2) *Marcu Danil, Mărginean Iosif, Nicula Simion* şi *Teŭ Vasilica* cu soţiele lor un ornat complet bisericesc de catifea roşie întunecată în preţ de 80 fl. 3) *Marcu Todorica* şi *Lidica* soţia sa 4 luminărĭ, 2 de argint de China, 2 de aramă în preţ de 8 fl. 4) *Ioan Peligrad,* şi soţia sa *Anuţa* gr. orient. acum în Selişte un tabloŭ în oleŭ representând pe P. C. V. Maria cu fiul sĕŭ Isus şi o candelă de aramă în preţ de 15 fl. 5) Maĭ multe mucrĭ din comună un rînd de veşminte bisericescĭ de catifea negre în preţ de 24 fl. 6) *Marcu Elie* şi soţia sa *Raveca* un Euchologiŭ şi S. Evangelie cu lit. latine legătură de lux în preţ de 16 fl. 7) Maĭ mulţĭ poporenĭ 2 praporĭ negriĭ şi 2 roşiĭ de postav în preţ de 48 fl. şi o cădelniţă de aramă 10 fl. 8) *Teŭ Anica* un stichariŭ în preţ de 6 fl. 9) *Valea Maria, Maeru Sanfora,* câte o faţă cerată pe proscomedier şi în tinda mucrilor, — pentru carĭ jertfe Dumnezeŭ le rĕsplătéscă însutit atât pe acest pămînt, cât maĭ vîrtos din colo de mormînt. — *Iosif Stupinean* coop. paroch gr. cat. în Stupinĭ. — Dna *Justina Gall* născ. *Ungur* din Secuieŭ a cumpĕrat dóuĕ icóne frumóse în preţ de 60 fl. v. a., un rînd de veşminte negre bisericescĭ pentru funcţiunĭ funebrale în preţ de 40 fl., pe prestol a pus maĭ multe învĕliturĭ de geolgiŭ, de casmir vînĕt şi roşu. A maĭ cumpĕrat dóuĕ prapore roşiĭ à 10 fl. şi dóuĕ stihare de geolgiŭ. — Dl *Ioan Gall* pentru coperişul bisericii ne-a donat 50 fl. — *Panicon Gavrilă* a donat pentru cumpĕrarea unuĭ clopot 100 fl. — *Negru Niţiŭ* 10 fl şi de la maĭ mulţĭ individĭ aŭ incurs 25 fl. Curatoratul bisericesc şi pe acéstă cale se simte îndatorat a aduce marinimoşilor dăruitorĭ mulţămita sa ferbinte. În numele curatoratuluĭ bisericiĭ. Secuieŭ la 15 Ianuar 1900. *Nicolaŭ Marincaş* paroch gr. cat.

Autonomia catolică Membriĭ congresuluĭ autonomic sînt convocaţĭ pe zina de 31 Ian. n. la o conferinţă în Pesta. Convocarea o face primatele Vaszary.

Mulţămită. Concertul împreunat cu dans, ce s'a ţinut de către comuna bisericiĭ gr. cat. din Timişóra, în presara anuluĭ noŭ, a fără de delectarea şi petrecerea animată pentru numĕrosul public participant, a maĭ avut şi următoriul resultat material: Venitul brut: 223 coróne. Spesele: 112 cor. 90 fil. Profitul curat: 110 cor. 10 fil. — Din acest profit curat s'a separat $^1/_4$ parte în 27 cor. 53 fil. pentru şcolariĭ sĕracĭ; ér restul 82 cor. 57 fil. s'a destinat pentru recerinţele corului. — Suprasolvirĭ aŭ prestat: Escelenţa Sa Episcopul Desseffy 6 cor., Illustr. Sa Episcopul Németh 4 cor., Magnific. A. Mihalţianu 4 cor., Adv. P. Rotariŭ 4 cor., G. Jovi 4 cor., Dr T. Puticiŭ protopop 3 cor. Redactorul Barcian 3 cor., Judele de trib. P. Kotocz 2 cor., Docentele Al. Fucsek 2 cor., Adv. Em. Ungurian 2 cor., I. Vulcan preot pens. 2 cor. R. Bandl proto-căpitan de poliţie 2 cor., Nic. Gherdan notar pens. 2 cor., Profes. Hoos 2 cor. Canonicul Dr Engels 2 cor., Canonicul Dr Kun 2 cor., Abatele Vudy 2 cor., Adv. G. Ardelean 2 cor. V. Putilian oficiant 2 cor., Ştefan Bovanco 2 cor., T. Lungu docente 1 cor., P. Braşovan oficiant 1 cor., Profes. Rö-zler 1 cor., Profes. A. Mihuţa 1 cor., Ĭoan Maga secretariŭ la camera comercială 1 cor., Elena Olariŭ 1 cor., T. Paun 1 cor., Adv. Dr Ţegle 1 cor., Parochul Dav. Lang 1 cor. şi Georgiŭ Traila 9 coróne. — Tuturor binefăcĕtorilor se esprimă, prin acésta cea maĭ profundă mulţămire. În numele comuneĭ biseric. *Georgiŭ Traila* paroch.

Statua luĭ Mircea Vodă. În Tulcea se va ridica pe lângă statua reanexăriĭ Dobrogeĭ, şi statua în bronz a luĭ Mircea Vodă' primul cuceritor al Dobrogeĭ.

Promovare *Ioan Coţofan* jurist abs. student în sciinţele technice montanistice, fost stipendist Şuluţan, a fost promovat la anul noŭ de doctor în sciinţele juridice şi politice la universitatea din Cluş. Felicitările nóstre!

---

[1]) Tóte ziarele române sînt rugate a publica acest apel.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Însemnarea simbolică a porumbului.

(Fine.)

Cum se face óre, că a treia din persónele dumnezeeschi și în urmare și sufletul omului se simboliséză prin porumb? În revelațiunea dumnezeéscă sfîntul Spirit însu-și și-a ales simbolul acesta. El a și dovedit și a publicat alegerea acésta prin sfînta Scriptură pentru tóte timpurile. Éră dacă aflăm, că sufletul omenesc încă se simboliséză în acela-și chip, în care se simboliséză și sfîntul Spirit, temeiul simbolului acestuia comun e tot acela-și cu temeiul numelui comun (suflet = spirit). Spiritul e opusul trupului, al materiei, a ceea ce e pămîntesc. El se înalță ușor și repede preste pămînt, se silesce spre cer. Pașerile sînt deci deja de la fire potrivite spre a reaminti firea și activitatea spiritului. Dară de ce a fost ales chiar porumbul de simbol al firii spirituale? Ochiul omenesc află deja la multe pașeri lucruri de acelea, cari le fac de totului tot nepotrivite spre a se folosi de simbóle pentru ființe nobile, amabile și spirituale. La pașeri mari, bună óră la vultur, prin forma trupéscă mai puternică ies prea tare la ivéală perfecțiile trupesci. Altor pașeri le lipsesce frumséța ori preste tot vre o perfecțiune, care le-ar face amabile. Pașeri de acelea, cari mânâncă carne ori ucid insecte, încă nu sînt potrivite spre a servi de simbóle de ale ființelor spirituale. De aceea s. Petru Chrisologul asémănă în cuvîntarea sa a 98-a și în a 171-a pe lacomii vulturi cu ființe spirituale fărădelege. Éră s. Ieronim scrie lui Ocean: „Lumea pécătuesce și nu se curățesce fără de potop. Porumbul sfîntului Spirit, după ce a alungat pașerea cea mai întunecată, sbóră iute la Noe ca și la Christos în Iordan. El cu stîlparele recreării și al luminii (căci untul de lemn împărtășesce amîndóuă) vestesce lumii pacea. — Ceĭ înviați (prin grație) ies din apă (din apa botezului), apoĭ înalță (sfîntul Spirit) pe credincioșii întraripați de pe pămînt la cer.“ Aceea-și idee o desvóltă s. Părinte și în dialogul séu cel îndreptat în contra Luciferianilor: „În botezul bisericesc porumbul sfîntului Spirit după alungarea pașerii celei mai întunecate (carea o simboliséză corbul lui Noe) vestesce pămîntului nostru pacea.“

Porumbul a fară de sborul ușor și iute mai are frumséță. El a fară de aceea se împrietinesce cu ómenii. O altă proprietate a porumbului o a accentuat Isus Christos însu-și, când pe Apostolii séĭ, — cari, pe cum am spus deja, a dese ori se simboliséză prin doĭ spre zece porumbi, — i-a admoniat zicênd: „Étă eŭ vĕ trimit pe voĭ ca oile în mijlocul lupilor. Fiți dară înțelepți ca șerpii și blânzi ca porumbii.“ De aceea zice s. Augustin: „El va, ca ei să fie blânzi, pentru ca să nu strice niménuia; căci felul acesta de pașeri nu omóră nici un fel de animale, nu numai nici unul din cele mai mari, împotriva cărora le lipsesce puterea, ci nici unul nici chiar din cele mai mici, cu de cari totuși se nutresc și micile vrabii. — Din asemănarea cu porumbii Apostolii aŭ, să învețe, că să nu strice niménuia.“ [1]) Airia mai adauge marele episcop: „Porumbul trece de simbol al dragostii. Oftatul lui e amabil. Nici unui animal nu-i place mai tare, să ofteze, ca porumbului. El oftéză ziua și nóptea, ca și cum ar fi aședat între împrejurări, între cari noĭ oftăm (cu dor).“ [2]) „Vedĭ, cum sînt de veseli porumbii în societate. Pretutindenia sbóră, să se adune, și se nutresc în adunare. Singuri nu vor să fie, de societate le pare bine. Ei păzesc dragostea și gem întru oftări de dragoste.“ [3])

Am puté, să cităm din alți ss. Părinți multe texturi, în cari se desvóltă, se lărgesc și se dovedesc idei de felul acesta. Așa scrie s. Leo M.: „Porumbul e o zidire fórte simplă, și pentru că în Dumnezeŭ prin mânia lui nu se furișéză nici o grunzurosie, de aceea „iuțimea mâniei Domnului“ Ieremie (25, 38 Vulg.) o caracteriséză ca „mânia porumbului“; căci Dumnezeŭ rămâne blând, pe când pedepsesce pe ceĭ nedrepți.“ [4]) După s. Gregoriŭ din Nazianz „Psalmistul s'a rugat (54, 6) pentru aripi ca de porumb, pentru că acestea sînt mai ușóre saŭ mai iuți, căci așa are, să fie acela, care deprinde dreptatea“. [5]) În catechesa a 17-a a s. Ciril de Ierusalim se spune, că sfîntul Spirit s'a pogorît preste Christos în chip de porumb, pentru că acesta e o zidire curată, nevinovată și blândă. De aceea a prevestit și profetul despre Christos: „Ochii lui ca porumbițele“ (Cânt. 5, 13). Să mai cităm încă un text din un Părinte mai vechiŭ. El se află în cartea s. Ciprian despre unitatea bisericii și sună ast fel: „În un porumb s'a pogorît sfîntul Spirit; căci el e o zidire blândă și veselă, nu amară prin fere, nu rea prin mușcare, și el nici nu vatămă în chip violent cu ghiarele. Îi place un loc ospital la ómeni, îi place, să locuéscă numai într'o casă. Când dobîndesce pogorîtori, aceștia sînt mai mulți. Când sbóră porumbii, ei sînt adunați întru sbor comun; ei își petrec viața în întrunire socială. — O ast fel de blândéță, are, să se cunóscă în biserică, o ast fel de dragoste are, să se rîvnéscă, pentru ca noĭ să imităm porumbul acesta întru dragoste frățéscă.“

Tertulian cuprinde tóte acestea în chipul séŭ mĕduos în cartea sa cea despre botez (c. 8) ast fel: „Atuncia la botezul lui Christos s'a pogorît Spiritul acela sfînt bucuros de la Tatăl preste corpurile curățite și binecuvîntate, preste apele botezului. El a odihnit (preste apele acestea) recunoscênd locul séŭ cel original (care-l cuprinsese în lucrul cel de șepte zile). În chipul unui porumb se pogóră jos la Domnul, pentru ca firea sfîntului Spirit să o esplice zidirea cea plină de simplicitate și nevinovăție. Pentru că porumbul, — pe cum se susține, — nici după trup nu are fere, de aceea zice Christos: „Fiți blânzi ca porumbii.“ Tuturor acestora nu le lipsesce prefigurarea, carea să le esplice. Căci după apele potopului, prin care s'a stirpit vechea rĕutate, după botezul lumii, dacă mi-se dă voe, să grăesc așa, un porumb a vestit pămîntului ca sol pacea după mânia cerésca. Slobodit din corabie s'a întors cu stîlparele de maslin, care trece și la păgâni de semn al păcii, éră acuma dobîndesce și însemnare supranaturală. În acela-și chip se apropie și porumbul sfîntului Spirit de pămîntul nostru, adecă de trupul nostru, când se ivesce din scalda botezului, aducênd pacea lui Dumnezeŭ, trimis din cer la biserica cea prefigurată prin corabia aceea.“

[1]) Quaest. 17. 1. I.
[2]) In ps. 54. c. 8.
[3]) In ps. 130. c. 5.
[4]) In Job. l. 32. c. 40.
[5]) Orat. 39.

Burul van het Roer.

Istorisire de călătorie

de

Carol May.

(Continuare.)

Salutăi, și ei încă mĕ resalutară în chip prietinos.

„De unde, străinule?“ întrebă conducĕtoriul lor.

„De la preumblare.“

„De la preumblare? Așa dară locuesci aci în apropiare?“

„Sînt óspele lui Ian van Helmers.“

„Al Burului van het Roer? Așa ne ești cu atât mai binevenit!“ Îmi întinse mâna a dóua óră și mi-o scutură pe a mea cu cordialitate mare. „Dta încă ești Olandez?“

„Ba nu sînt Olandez. Asta de altmintrea puteți, să o cunósceți din chipul, în care grăesc limba olandeză. Sînt German, dară vĕ rog, să mĕ priviți chiar ca pe un Olandez.“

„O vom face, dacă așa doresci, și o vom face bucuros, mynheer. E neef Ian a casă?“

„Da. Are óspeți mulți.“

„Pe cine?“

„De o cam dată pe vecinul Zelmst, pe ceĭ doĭ tineri Hoblyn și pe baas Ieremias. Astăzi vor mai sosi Zingen, Velmar, van Raal, van Horst și încă vre o câți va.“

„Se póte? Ast fel vor fi dóră adunați bărbații nostri cei mai vestiți! Dta ești German. Împărtășitu-ți-aŭ scopul, ce-l are adunarea acésta?“

„Da.“

„Atuncia ne ești un soț, în care putem, să ne încredem, și a bună samă veĭ puté, să ne spuĭ, dacă Somi a sosit la Klaarfontein.“

„A fost acolo.“

„A bună samă?“

„Eŭ însu-mi am grăit cu el.“

„Ți-s'a dat voe, să mergĭ în munții Raaf?“ întrebă el cu mirare.

Băgăĭ de samă, că prin împrejurarea acésta dobîndisem vadă încă și mai mare, și rĕpunseĭ scurt:

„Am fost acolo. Veniți, mynheers! Ian vĕ va spune însu-și cele de lipsă.“

Călării înainte. Ceĭ alalți veniaŭ în urma mea. Abia acum putură, să mĕ esamineze mai cu de-amĕnuntul. Conducĕtoriul veni lângă mine.

„Ești rănit, mynheer?“

„Da.“

„De o împușcătură?“

„Nu. Am fost sub leopardul lui Ian.“

„A. adevĕrat să fie? Atuncia nu ai fost cu destulă luare de samă, căci animalul e dresat așa de bine și primesce atâta mâncare, cât nu se apucă de nici un prietin al caseĭ. Sciĭ, în ce chip a ajuns neef Ian în posesiunea pisicii acesteia primejdióse?“

„Ba nu sciŭ.“

„A fost mai înainte de acésta cu cinci ani, și el era deci pe atuncia de șepte spre zece ani. S'a dus către méză nópte în munți, pentru ca să cerce ardesie pe sama coperișului séŭ. O plóe l-a mânat în o

BCU Cluj / Central University Library Cluj

crepătură de stîncă. Ea mai la deal se îngusta și se întindea în stîncă în formă de peșteră. Abia se aședase, și deja și auți o suflare ca a unei pisici și un glas, care putea, să fie numai al unei fere. Se tîrî spre fundul peșterii și găsi un puiu de leopard, care era deja mărișor și se apăra cu ghiarele, cu dinții și cu strigare pătrundătóre împotriva la ori ce atingere. Ian totuși îl prinse de céfă și voia, să-l scótă la lumina zilei. Atuncia auți de a fară un sforăit mănios, și întrarea peșterii se întunecă. Era leoparda bătrână. Ea pe loc se aruncă pe el urlând grozav. El nu avu răgaz, să prindă pușca ori cuțitul în mână, și așa îi cântă, să se apere cu mânile. Îi prinse fórte bine împrejurarea, că crepătura de stîncă era strîmtă. În ce chip și-a isprăvit lucrul, nu sciu; atâta sciu, că a sugrumat féra cu mânile, și astăzi încă mai pórtă pelea ei în loc de caros. Éră puiul de leopard l-a dus a casă și l-a îmblândit. E acela, care te-a rănit."

„Pare că-l folosesce de paznic și une oria și de apărătoriu al farmei."

„Asta s'a întîmplat deja de dóuă ori și a nume cu resultat fórte bun. Dară nu i-ași da sfatul, să slobódă féra în timp de nópte, căci atuncia numai cu greu ar puté, să se facă din nou stăpân preste ea."

„Asta s'a întîmplat chiar a sară."

„A sară? Dóră a dat óre cine va năvală asupra farmei?"

„Și încă o năvală fórte seriósă."

„Cine a dat-o?"

„Sicucuni."

„Nu se póte!"

„Și totuși e așa!"

„Dară Sicucuni e la Zuli din colo de munți."

„El a fost aci, și dera asta de dinaintea nóstră e a lui. Mă întorc chiar de la urmărirea lui, carea o am făcut, ca să véd, în cătrău și-a luat drumul. Dară aci din jos e farma, și acolo îți vor povesti tóte."

Îmi zorii calul. Ne observaseră și ieșiră întru întimpinarea nóstră, când călărirăm în curte.

„Hallooh, Cumpeer Huyler," strigă Ieremeias, „dară asta e o surprindere de tot grozavă! Ce te-a făcut, să încaleci și să vii la noi?"

„Zulii, cine altul? Iea-ți roerul și vino cu noi! Am primit de din colo solia, că Zulii se trag spre pasul Klei, și am pornit întru ajutoriu vecinilor de din colo."

„Asta e un lucru fórte bun și frumos, Cumpeer, dară totuși îmi veți face plăcerea, să nu strivesci pe Zuli, mai înainte de ce veți fi grăit aci cu neef Ian și cu alți câți va bărbați. Ei vor sosi încă astăzi. Fiesce care din noi își are calul și roerul, și a bună samă vom porni, dacă vor avé lipsă de noi. «Descălecați, ómeni buni, și intrați în casă!"

Lăsară caii în grijea Otentoților și intrară în odaea cea largă. Voiam, să intru și eu în urma lor, dară mă opri Quimbo venind din grădină.

„Mynheer, Bur viu și Somi viu de pe munte!"

„Întru adevăr i-ai vědut?"

„Quimbo věd tot întreg Bur și Somi. Cal gros de Quimbo încă sînt cu ei!"

Deschisei pórta, carea o au fost închis din nou, și ieșii înaintea stoborului curții. Ei întru adevăr se pogoriau de pe deal și mă salutară încă de de parte scuturând pălăriile în aer. Ființa mea de față le spunea, că situația, în care se afla farma, nu mai putea, să fie rea.

Sosirea lor produse pe farmă o viață îndoită. Odaea se adeveri de prea strîmtă, și așa Burii, ceî ce sosiseră mai curênd, se apucară, să mute mese în curte. Preste puțin se aședară cu toții la mese și aruncară în colo și în cóce întrebări și răspunsuri spre a se informa de ajuns despre evenimentele cele mai de pe urmă.

Societatea carea venia de la Klaarfontein, pe cale nu pățise nimica mai însemnat, dară fuse fórte îngrijată de sórtea nóstră și a farmei și de aceea își întise cât se póte de tare caii. Quimbo, pe carele li-l recomandasem, dispăruse, dară ei nu au voit, să-l cerce multă vreme și așa să întârzie. Îi căntă, să-și audă acuma câte va imputări, dară el primi cu liniște mare. Pe Anglezul cel prins firesce că-l aduseră cu sine. Îl băgară la Cemba, la falsul Macololo, pentru că acolo să-și aștepte sórtea.

Dară Somi nu ședea cu noi. El se depărtase prin pórtă, în dată ce descălecase. Acuma se întórse aducênd în mâni un snop mărișor de ierburi. Între ele cunoscui un fel de al Polygaleelor și frunze de Erythrina Corallodendron. Veni cu ierburile la mine.

„Bun Germania am rană; Somi am bun ierbă pentru rană, ca să nu viu frigurî și vindec iute. Bun, viteaz Germania arět rană, ca Somi leg!"

Mă convinsesem a dese ori însu-mi, că popóre sălbatice sciu, să folosésca de medicină plânte de acelea, despre a căror putere terapeutică estraordinară sciința nóstră nu scie chiar nimica. De aceea nu mă îndoii de loc, să primesc ajutorinl lui Somi. Mă dusei cu el la o parte, ca să-mi lege rana din nou, cum scia el.

Când věțu rana, făcu o mutră fórte îngrijată.

„Rană sînt reu, nu sînt de la tăia ori împunge și pușca, ci sînt de la animal sălbatic; vindec reu. Somi am lua nu numai ierbă, ci am mai întâiu lua suc din ierbă. Dară Germania sînt tare; Germania voiu avé mult mare durere, dară nu frigurî!"

Sdrumică ierburile și lăsă sucul lor, să curgă în rană. Apoi puse ierburile pe rană și întări legătura din nou.

„Somi voiu lua tot ziua ierbă și voiu pune pe rană de Germania," zise apoi, după ce sfârșise legarea.

În trăsăturile lui destul de frumóse putui, să cetesc sentimentul propensiunii, care-l nutria față cu mine. Dară de o dată își însuși fața lui o espresie, carea aș fi putut, să o numesc încremenire. Mișcarea cea repede, carea o făcură mânile lui la deal, esprima surprinderea cea mai mare, ce numai se póte închipui.

„Ciarga!" strigă el apoi și se repedi spre ușea, în care apăruse Mietie, pentru ca să vadă, de ce au lipsă óspeții ei. „Ciarga!" strigă el din nou, când se opri înaintea ei întindêndu-și mânile spre ea.

Firesce că toți ceî de față priviră la scena acésta. Fata privi la el cu uimire, și el sta înaintea ei în estasă vědită, ca și cum ar vedé o comóră prețiósă, a căreî posedere ar cuprinde în sine fericirea cea mai mare. Dar apoi lăsă mânile sale, să cadă încetinel la vale, și se tângui:

„O, nu, sînt nu Ciarga! Ciarga sînt bătrân acum, dacă mai trăesc, și nu sînt mai mult așa tinér și frumos. Dară de ce sînt ca Ciarga, și de ce am lanț de Ciarga aci la grumaz?"

„Ești dta Somi?" întrebă ea.

„Da, eu Somi sînt!"

Ea făcu, ca dinții de șerpe ai lanțului său să lunece prin micile ei degete, ca și cum s'ar juca cu el, și răspunse:

„Lanțul e de la mama mea."

„Cine sînt mama? Cum se chem mama?"

„Nu sciu. Burul van Helmers m'a găsit în pustia Calahari lângă ea; ea era mórtă; isvorul, lângă care ne găsise, secase, și mama a murit."

„La isvor? La fântână? Cum se chem fântână?" întrebă el repede după olaltă.

„A fost la fântâna Ulvimi."

„Ulvimi, o, o! Câtă vreme am trece de atuncia? O, spun iute, spun repede! Inimă de Somi bat, de altmintrea se rump inimă în dóuă!"

„A fost în dricul verii mai înainte de asta cu șese spre zece ani."

„Cât an? Ishumi și tantatu an, zece și șese an? O o Somi îmi caută fugi de Sicucuni; Somi trimit frumos, drag Ciarga la apă Ulvimi, și când Somi viu mai apoi, aflu Somi mormînt și věd mort Ciarga, dară nu fată. Ciarga am fi bun soție de Somi, și tu sînt fata de la Ciarga și de la Somi!"

Acestea în iritarea produsă de bucuria cea mai mare le rosti așa de repede, cât ceî de față numai cu greu putură, să le înțelégă. Apoi prinse fata în brațe și o strînse de vre o dóuă zeci de ori la sine, privindu-i éră și éră în fața aprinsă de surprindere și rostind strigăte de bucurie și fericire.

„Meu pruncă, meu fată, meu bun, frumos copilă! Vreu tu fi meu fată și iubi tată Somi?"

Plângênd afirmă ea cu capul și îmbrățișă pe Somi gingaș, fără ca să bage în samă pe ceî ce erau de față. Aceștia priviau cu simpatia cea mai vie la scena acésta.

„Cum chem fată? O, spun, spun iute, ca tată pot chema fată pe nume!"

„Mietie."

„Mietie? Ce însemn Mietie? Somi nu sciu și nu pot bine zice. Mietie zic Olanda și Bur, éră Somi zic Ciarga, că fată se chem ca mamă!"

Se îndreptă apoi cătră Ian, care stătuse acolo cuprins de sentimente ne mai simțite și audise fiesce care cuvînt.

„Tată de la Ian am afla Ciarga, și Ciarga sînt soră de la Ian?"

„Mietie ar fi avut, să fie soția mea!" răspunse Ian cam turburat. În ciuda conștiinței de superioritatea rasseî și națiunii sale totuși se gândi fără de voe la aceea, că Somi avea, să se facă regele Cafărilor.

„Soție de la Ian?" întrebă Somi surprins. „O, o, așa am Ian drag sărac pruncă și fără tată?"

„Da."

„Atuncia Ian ieau Ciarga! Dară Ciarga mai mult nu sînt sărac pruncă; tată de la Ciarga sînt rege, și Somi am mult — — — mult — — —"

Se opri, își vîrî mâna sub mantaua, carea-i coperia trupul. Scoțênd de acolo un obiect mic îl arătă lui Ian.

„Ian věd, ce sînt acesta!"

Burul rosti o strigare de uimire.

„Un diamant, un diamant negru, vrednic între frații cinci mii de galbini! Baas Uys, ești pricepătoriu; esaminéză-l și-mi spune, dacă am dreptate!"

Kees Uys prinse pétra în mână, și ea trecu apoi de la el mai de parte din mână în mână. Toți se minunau privindu-o.

„E așa, neef Ian. Prețul e mai curênd mai mare de cât mai mic."

„Pétră sînt negru diamant," zise Somi cu fală, „și Somi am încă mult negru diamant, mai mult mic și mai mult mare ca aci. Somi am găsi diamant în fugă în munte și am băga mult diamant în pământ, unde nu pot găsi alt om. Dară Somi voiu aduce diamant și da Ian, pentru că Ian am drag sărac fată de Cafăr fără tată."

Asta a fost întru adevăr un eveniment de tot minunat, și ținu multă vreme, până când Burii putură, să se aședе din nou la mese s re a vorbi din nou despre temele de mai înainte. Somi dispăru cu Ian și cu Mietie în casă pentru ca să ducă mameî bolnave vestea celor întîmplate. Éră ceî alalți se sfătuiau, cum să pună mâna pe transportul de arme.

Putea, să se aștepte, că transportul acesta se va face cu o escortă îndestulitóre. De aceea Burilor le-a fost fórte binevenită sosirea lui Huyler și a soților lui. Așa eram în privința numărului a bună samă tot cam așa de tari ca și escorta aceea anglezéscă. Până la muntele Atter aveam, să călărim o zi, și după ce terminul însemnat în epistolă cădea pe poimâne, hotărîrăm, să plecăm deja astăzi cătră sară. Caii nostri adevărat că erau fórte strapațați; de aceea aveau, să se recuireze de pe farmele vecine cai próspeți. Câți va din soții lui Huyler și porniră, să o facă acésta.

Până la întórcerea lor, carea se întîmplă deja la câte va óre maĭ apoĭ, şterserăm urmele luptei de ĭerĭ, ér apoĭ scóseră Burii pe Cemba din închisóre, să-ĭ rostéscă judecata.

Caferul firesce că s'a minunat, când a vědut atâţia Burĭ adunaţĭ aci, şi a făcut o mutră cam desperată, când a auďit, ce vor, să facă cu el. Repeţi mărturisirile, carĭ mi-le făcuse deja şi mie. Cu privire la planurile ulterióre ale luĭ Sicucuni nu putu, să dea nicĭ o deslușire, şi după ce vina luĭ era aşa de vědută, cât eschidea orĭ ce îndoélă, ceĭ maĭ mulţĭ din Burĭ se declarară pentru uciderea neamânată a trădătoriului. Dară pedepseĭ acesteia i-se împotrivi Ĭan în chipul cel maĭ hotărît, şi eŭ încă mě alăturăĭ la veto luĭ. Cemba lucrase după porunca regeluĭ sĕŭ şi în nicĭ un cas nu putuse, să i-se împotrivéscă, maĭ ales că cunoscea caractĕrul luĭ cel crudel. El maĭ de parte mărturisise tóte deja atuncia, când cercetasem eŭ lucrul, şi zise, că regele luĭ e însetat de sânge, pe când despre Somi grăise bine. În sfârşit se maĭ întrepuse şi Mietie şi se rugă împreună cu tată-sĕŭ, să se dărnéscă Zululuĭ viaţa. Aşa se învoiră Burii în sfârşit, dară numaĭ pe lângă condiţia, ca Zulul să rĕmână închis, până când se vor întórce. I-se spuse acésta, ér apoĭ îl duseră în închisórea luĭ de maĭ înainte.

Acuma ne gătarăm de drum, de óre ce acuma aveam, să petrecem maĭ multă vreme de parte. De la muntele Atter nu puteam, să ne întórcem aci, ci hotărîrăm, ca transportul, dacă ne va cădé în mânĭ, ceea ce speram cu siguranţă, să-l ducem în dată preste munţĭ. El era adecă fórte binevenit spre a completa óstea Burilor, carea se aduna acolo. Aşa puteam, să ne aruncăm făr de amânare asupra Zulilor.

Farma era destul de bogată, cât să ne înzestreze pe toţĭ cu merindea de lipsă, şi când pornirăm, eram aşa de bine provĕduţĭ cu caĭ de sarcinĭ, cât se părea, ca şi cum am avé intenţia de a face o călătorie de descoperirĭ în lăuntrul continentuluĭ Africii.

Firesce că luaserăm mĕsurile de lipsă pentru scutirea farmeĭ, cu tóte că puteam, să supunem cu siguranţă, că nu o maĭ ameninţa nicĭ o primejdie. Propusul luĭ Sicucuni de a împrăştia conferenţa de la Klaarfontein a fost zădărnicită, şi atacul luĭ asupra familieĭ van Helmers a fost rĕspins de dóuĕ orĭ cu succes deplin. El nu maĭ avea ómenĭ la sine, şi dacă ajungea o dată din colo de munţĭ, acolo a bună samă da de atâta lucru, cât nu găsia maĭ mult răgaz spre a se întórce aci.

Firesce că de la Somi se pretinse mare stăpânire de sine, ca să părăséscă aşa de lute pe fată-sa, pe carea o găsise numaĭ adineaorĭ. Ĭan încă se despărţi numaĭ cu greŭ de ea şi de mamă-sa. Acesteia îi lăsăĭ lécurile de lipsă. Eĭ amîndoĭ maĭ rĕmaseră puţintică vreme pe farmă şi ne ajunseră, numaĭ după ce trecuse o parte bună a nopţiĭ.

Călătoria nóstră decurse făr de nicĭ o întîmplare maĭ însemnată. În ceea sară sosirăm la ţinta nóstră.

Muntele Atter întinde lunga sa spinare de la munţiĭ Rand de parte către rĕsărit, unde apoĭ se pogóră şi se perde pe nisimţite în podeiŭ. Partea luĭ cea rĕsăriténă e învescută cu pădure désă, pe când cea apusană e spănă şi pustie şi se slobóde în adâncime de la o înălţime de maĭ multe miĭ de urme. Văgăunĭ şi crepăturĭ numĕróse îl strătaie de la méză zi către méză nópte, şi bolovanĭ şi vîrfurĭ marĭ de stîncă se ridică de pe cóstele cele neprietinóse orĭ zac în pădurea întunecósă printre cadavre putrede de arborĭ, carĭ sînt îmbrăcate cu muşchĭ înalţĭ orĭ încătuşate de plante curpenitóre. Un teren ca acesta îmbie ascunďĕtorĭ destule chiar şi pe sama uneĭ caravane maĭ marĭ, şi de cum va transportul ar fi sosit deja maĭ înainte de noĭ, ceea ce încă era cu putinţă, atuncĭ a bună samă nu era uşor, să-l descoperim. Dară în epistolă nu se hotăria locul, unde să-l afle locotenentul Mac Klintok, şi aşa puteam, să supunem, că s'a ales o ascunďĕtóre nu prea sigură. Ĕră de cum va Anglezii încă nu eraŭ aci, atuncia uşor puteam, să observăm venirea lor, dacă ne postam pe spinarea munteluĭ aşa, cât puteam, să privim preste cóstele luĭ cele apusane şi preste podeiul, carele se întindea maĭ în depărtare.

Ne oprirăm în faţa înălţimiĭ celeĭ uriaşe şi ne adunarăm, să ne sfătuim cu privire la locul, în care să tăbĕrîm. Însera deja binişor, şi fiind că eram aprópe de lună nóuă, nu puteam, să contăm la lumina luniĭ, şi aveam decĭ, să hotărîm repede.

„În cătrăŭ?" întrebă van Horst.

„Ne retragem în văgăuna cea maĭ de aprópe, în care putem, să aprindem un foc fără de a fi observaţĭ şi să ne aşeďăm bine," zise Huyler.

„Foc nu avem, să aprindem," observă Uys. „Anglezii ar puté, să ne descopere în ciuda tuturor mĕsurilor de precauţiune."

„Ce socotescĭ, mynheer?" zise Veelmar îndreptându-se către mine.

Eŭ rĕspunseĭ: „Zilele sînt ferbinţĭ, dară nopţile sînt recĭ, şi socotesc, că un foc ne-ar prinde bine. A bună samă se va puté găsi un loc, unde va puté, să ardă, fără ca óre cine să-l observe. Am avé, să ne suim aci în pădure. Dară caĭĭ ne sînt pedecă în lucrul acesta. De aceea propun, să-ĭ ducem în o văgăună şi să lăsăm la eĭ o straje. Acésta firesce că va avé, să renunţe la aceea, ca să se încălďéscă la foc. Dacă ne vom face tabĕra colo sus în pădurea désă şi vom esamina maĭ întâiŭ bine locul jur împrejur, vom puté, să ne încălďim fără de a ne teme, că ne vor descoperi. Mâne des de diminĕţă voiŭ călări apoĭ încă cu unul orĭ cu doĭ a fară pe şes, ca să aflu, dacă a sosit deja transportul."

„Aĭ dreptate. Dară văgăuna?"

„E deja găsită, de cum va e destul de largă şi lungă spre a îmbia cailor păşune destulă. Priviţĭ, colo de-a stînga se vîresce în munte!"

Călărirăm la ea şi aflarăm, că corĕspundea pe deplin scopuluĭ nostru. Băgarăm caiĭ într'însa şi aşeďarăm dóuĕ străjĭ la întrarea eĭ. Apoĭ ne suirăm în pădure. Ea în partea sa de din jos era prea luminósă, şi ne căută, să ne suim de parte la deal, până se făcu aşa de désă, cât clómbele eĭ să copere focul nostru. Găsirăm un loc potrivit, esaminarăm împrejurimea luĭ, şi după ce nu găsirăm nimica, ce să ne facă bănuitorĭ, aranjarăm tabĕra. Se găti cina, şi o mâncarăm. Câte va străjĭ grijaŭ de siguranţa nóstră, ĕră ceĭ alalţĭ ne aşeďarăm, să durmim.

Voiŭ fi durmit deja maĭ bine de o óră, când mě atinse o mână. Mě treziĭ pe loc. Somi sta înaintea mea.

„Germania, scol şi viŭ cu Somi!"

Mě ridicăĭ, în cât va mirându-mě asupra turburăriĭ acesteia a somnuluĭ meŭ. El se duse cu mine la Ĭan. Acesta părea, că ne aştéptă. Apoĭ păşi Somi înaintea nóstră în pădure.

„Ce vom, să facem?" întrebăĭ pe Ĭan.

„Nu sciŭ, mynheer," îmĭ rĕspunse. „Somi mě trezi şi apoĭ te trezi şi pe dta. Maĭ mult nu sciŭ."

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

„Revista economică" Nr. 1 cu următoriul sumar: Afacerile de lombard, de C. Popp. — Examinarea bilanţuluĭ la societăţĭ pe acţiunĭ, de Ermil Borcia. — Negociarea cu efecte, de Iul. Popescu. — Teoria asigurărilor asupra vieţiĭ, de I. Lăpĕdatu. — Legislaţiune: Legea privitóre la lucrătoriĭ de la trenurĭ şi drumurĭ. — Jurisdicţiune: Atăcarea conclusuluĭ adunăriĭ gonerale; O societate pe acţiunĭ; Pertractarea serială; Ofertul de asigurare. — Comerciŭ: A II-a adunare generală a „Concordieĭ"; Raportul camereĭ comerciale şi industriale din Oradea mare pe anul 1898. — Agricultură: Situaţiunea agricolă; Reuniunea română de agr. din comit. Sibiŭ; Reuniunea economică din Orăştie. — Comunicaţiune: Scrisorĭ de transport pe calea ferată. — Revista financiară: Situaţiunea; Apel către băncile nóstre. — Cronică: Abonaţiĭ „Revisteĭ Econ."; „Revista Economică"; † Dr Ĭoan Nichita; † Ĭoan Dimitriŭ; „Problema pămîntuluĭ maghiar"; Agiul pentru plăţĭ de vamă; Acţiunĭ; Ancheta în causa colonisărilor. — Literatura economică. Reviste economice: „Bunul Econom"; Manual de agricultura raţională. — Tragerĭ la sorţĭ. — Bursa de efecte din Viena. Bursa de efecte din Bucurescĭ. — Bursa de mărfurĭ din Budapesta. — Inserţiunĭ.

Teodor V. Păcăţian: **Judecătoriile cu juraţĭ**, Sibiŭ 1899, preţul 80 fil. Se ocupă cu inovaţia care de la Anul noŭ se va introduce la tóte tribunalele: cu judecătoriile cu juraţĭ.

A apărut şi se află de vînďare la **Tipografia seminarială din Blaş:**

Sfînta şi Dumnezeésca

EVANGELIE

a Domnuluĭ şi Dumnezeuluĭ nostru Isus Christos

revĕďută după originalul grecesc şi ~~acum întâia~~ dată tipărită cu litere străbune în zilele preaînălţatuluĭ Împĕrat al Austrieĭ şi Rege Apostolic al Ungarieĭ Francisc Ĭosif I. cu binecuvîntarea Preasfinţituluĭ nostru Archiepiscop şi Mitropolit de Alba Ĭulia şi Făgăraş Dr Victor Mihályi de Apşa.

Blaş 1900.

De la sfînta Unire 200.

În ce privesce **preţul Evangelieĭ** Veneratul Cler îl cunósce din circulariul din 12 Iuliu 1899. Dar fiind că sînt mulţĭ din diecesele sufragane, carĭ ar dori să-şĭ procure ediţia acésta a Evangelieĭ şi nu sciŭ preţul eĭ, spunem, că un esemplariŭ costă: crudo **8 fl. 50 cr.**, broşurat **8 fl. 65 cr.**, ér legat în pele roşie, cu cadru aurit pe table, cu ceĭ patru Evangelişti, cu cruce şi cu copcie **12 fl. 50 cr.** Legătura maĭ elegantă se compută după calitatea peleĭ şi a decoraţiunilor, carĭ se vor dori.

Dr Victor Szmigelski: **Ermeneutica biblică**, compusă după Ubaldo Ubaldi, Blaş 1899, pag. 180, preţul 2 cor. Ca şi de la cele alalte publicaţiĭ ale sale dl autor destinéză şi venitul acesteĭ publicaţiĭ pentru formarea unuĭ fond provinţial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor. Manualul e destinat pentru facultăţile de teologie, dar póte fi de folos şi celor carĭ se ocupă cu studiul sf. Scripturĭ.

Posta Redacţiuniĭ. *O. D. Grapini.* Credem, că pe numĕrul venitor se va puté începe. — *Delagheja:* Scriserea trimisă ar fi prea pro domo.

Editor şi redactor rĕspunďĕtor:

Dr Vasile Suciu.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

CC-BY-SA Babeş-Bolyai University Library Cluj